ŽENY V MESTE
BANSKÁ BYSTRICA

2019

Obsah

Úvod 5
Prečo a ako správa vznikla 7
Štatistické údaje 9
Participácia, voľný čas, dôvera a sociálne siete 15
Vnímané problémy a výzvy žien 19
Riešenia 25

Úvod

Pri realizovaní nášho predchádzajúceho výskumu „Ako sa žije v Banskej Bystrici“, ktorý sa venoval kvalite života a úrovni sociálneho kapitálu, sme narazili na zistenie, že údaje týkajúce sa žien a mužov sa v niektorých oblastiach významne líšili.

Preto sme sa chceli dozvedieť viac o tom, ako sa v Banskej Bystrici žije ženám. Výsledky výskumu sú zhrnuté v tejto publikácii. Nájdete v nej štatistické informácie týkajúce sa života žien, ako aj subjektívne názory a pocity žien z rôznych sociálnych a vekových skupín.

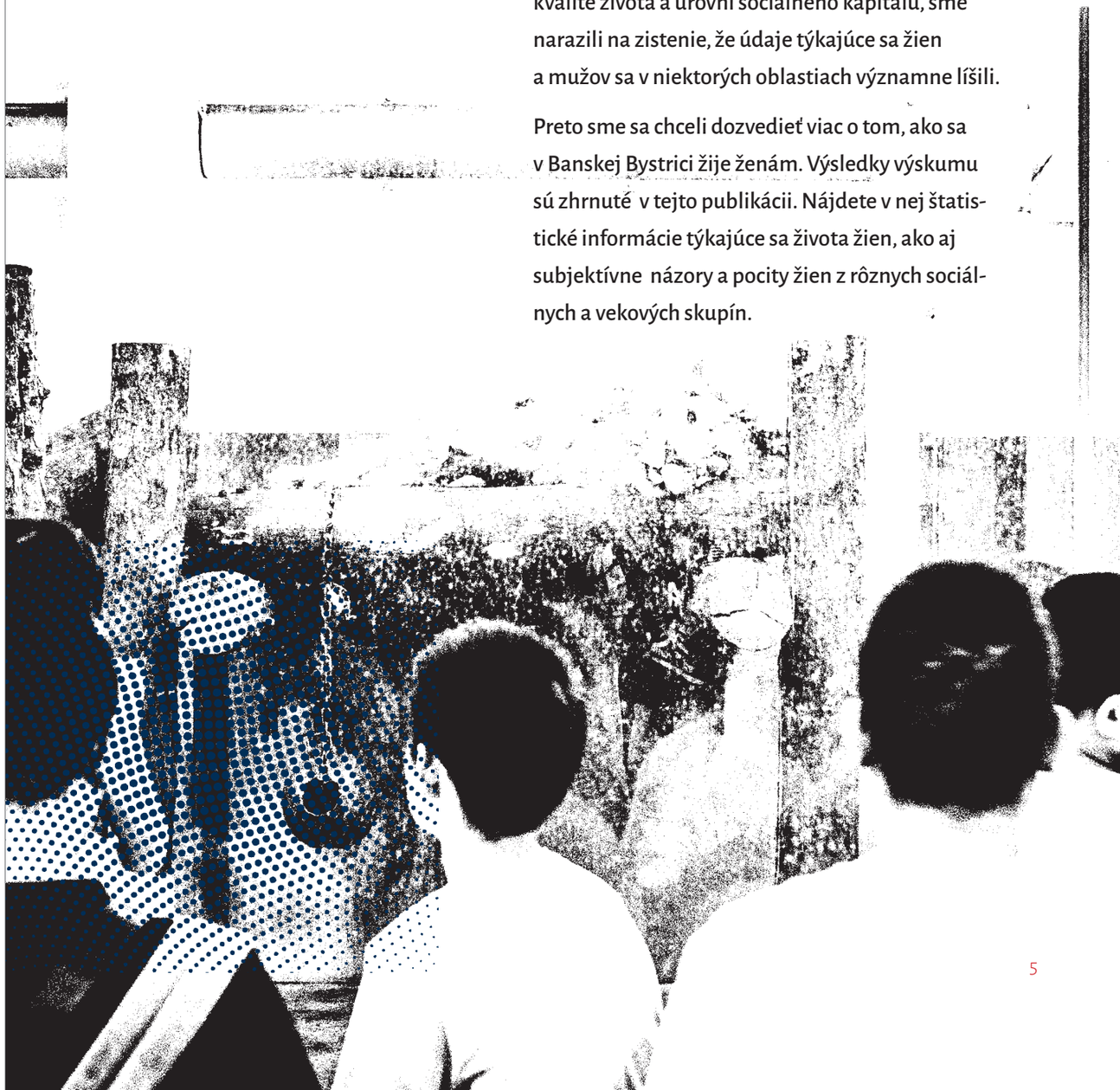

Veľmi prekvapivé sú napríklad zistenia, že ženy v okrese Banská Bystrica zarábali v roku 2017 o 227 € menej než muži, alebo že rómske ženy sa v Banskej Bystrici necítia bezpečne.

Vážny problém, ktorý zaznieva naprieč všetkými skupinami žien, je pocit diskriminácie. Ženy sa s diskrimináciou stretávajú v rôznych oblastiach, najmä v oblasti verejného života, práce, ale tiež vzdelávania a bývania.

Ďalším významným problémom, ktorý pociťujú ženy je, že mesto nevytvára podmienky na participatívne plánovanie rozvoja mesta a nevyužíva potenciál, ktorý má v svojich obyvateľoch, v profesionálnej i laickej verejnosti.

V závere publikácie nájdete aj návrhy riešení pomenovaných problémov, ktoré vzišli z diskusií v rámci fokusových skupín. Najväčší záujem prejavili účastníčky o témy ženskej solidarity a posilnenia žien na rôznych úrovniach verejného života a o otvorenie verejnej diskusie o dôležitosti spravodlivého prístupu a inklúzie v spoločnosti a preto sa týmto témam budeme v blízkej budúcnosti venovať.

V priebehu realizácie tohto projektu sme sa stretli s mnohými ženami a zažili sme obrovskú pozitívnu silu ženskej energie, pocit spolupatričnosti a odhodlanie aktívne sa zapojiť do projektov, ktoré prispejú k vyššej kvalite života v našom meste pre všetkých.

Budeme veľmi radi, ak táto publikácia pomôže otvoriť verejnú diskusiu, inšpirovať k pozitívnym zmenám a porozumieť dôležitosti spravodlivého prístupu, inklúzie a vzájomnej úcty bez ohľadu na pohlavie, rasu, či sociálnu skupinu.

Beata Hirt
riaditeľka Komunitnej nadácie Zdravé mesto

Prečo a ako správa vznikla

Správa prezentuje základné údaje o ženách v meste Banská Bystrica, identifikuje hlavné trendy v niektorých oblastiach ako aj problémové oblasti. Nadväzuje na správy o kvalite života v meste Banská Bystrica, ktoré boli publikované v roku 2013 a 2016. Táto sa však zameriava špecificky na ženskú populáciu. Zámerom správy je odhaliť problémové oblasti a výzvy, ktorým čelia ženy v meste Banská Bystrica.

Veríme, že správa môže byť nápomocná pre samotné mesto Banská Bystrica, ale aj pre iné organizácie pri rozhodovaní o smerovaní ich aktivít či služieb s ohľadom na potreby žien. Vnímame ju aj ako podklad na diskusiu v komunite, politické rozhodnutia, ale najmä ako impulz k reálnym riešeniam a odpovediam na výzvy, ktoré sú v nej pomenované.

1

Prvým zdrojom dát v správe sú údaje získané z voľne prístupných databáz a dokumentov, t.j. najmä zdroje Štatistického úradu SR. V niektorých prípadoch sú dostupné údaje len za rok 2017 a niektoré dáta sa sledujú len za okres Banská Bystrica.

2

Druhým zdrojom dát sú výsledky výskumu, ktorý bol realizovaný medzi obyvateľmi mesta Banská Bystrica v priebehu októbra a novembra 2016 prostredníctvom face to face pološtrukturovaných rozhovorov. Výskumnú vzorku tvorilo 602 respondentov a respondentiek žijúcich v meste Banská Bystrica. Z výskumu uvádzame len časť výsledkov, pri ktorých sme zistili štatisticky významné rozdiely medzi mužmi a ženami. Celé výsledky výskumu sú prezentované v publikácií Ako sa nám žije v Banskej Bystrici z roku 2017.

Tretím zdrojom dát sú výstupy z fokusových skupín, ktoré sme realizovali v období od apríla do mája 2018 s rôznym skupinami žien v meste Banská Bystrica. Naším zámerom bolo prostredníctvom fokusových skupín zistiť, aké sú aktuálne prežívané výzvy a problémy žien v meste Banská Bystrica. Celkovo sme zrealizovali 7 fokusových skupín, na ktorých sa zúčastnilo 42 žien. Každá skupina združovala ženy so špecifickou charakteristikou: občiansky aktívne ženy, zamestnané ženy, rómske líderky, chudobné ženy, ženy na materskej/rodičovskej dovolenke, cudzinky a seniorky. Fokusové skupiny realizovali študenti a študentky sociálnej práce Pedagogickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici pod vedením vyučujúcich Alžbety Brozmanovej Gregorovej a Michaely Šavrnochovej. Fokusové skupiny sme nahrávali, následne z nich študenti a študentky urobili prepis a pripravili analýzu výstupov každej skupiny. Účastníčky skupín boli v úvode informované o výskume a súhlasili s nahrávaním rozhovorov.

Správa je výsledkom vzájomnej spolupráce Komunitnej nadácie zdravé mesto a Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, najmä Katedry sociálnej práce Pedagogickej fakulty UMB. Ďakujeme za spoluprácu študentom a študentkám sociálnej práce, ktorí/ktoré sa aktívne zapojili do zberu empirických údajov ako aj do ich vyhodnocovania v rámci service learningovej stratégie výučby predmetu o metodológii výskumu v sociálnej práci v akademickom roku 2018/2019 a svojou aktivitou významne prispeli k existencii aj podobe tejto správy.

Aké máme problémy? Čo nás trápi?

Menovite: Romana ČAČKOVÁ
Silvia DANIŠOVÁ
Zuzana HORŇÁKOVÁ
Anna HRNČIARIKOVÁ
Lenka ISKROVÁ
Vladimír JONÁŠ
Tímea KUCHÁROVÁ
Alexandra MATISZOVÁ
Marek NOMILNER
Vladimír SCHOLZ
Roland SIVOK
Patrik SZIMANSKÝ
Klaudia TÄUBLOVÁ
a Anna VNUČÁKOVÁ.

3

Štatistické údaje

POČET ŽIEN V MESTE BANSKÁ BYSTRICA

V meste Banská Bystrica bývalo k 31. 12. 2018 podľa zdrojov Štatistického úradu SR 78 327 obyvateľov, z toho **53 % žien** a 47 % mužov. V posledných piatich rokoch počet žien v meste klesá.

POČET ŽIEN V MESTE BANSKÁ BYSTRICA V ROKOCH 2014 – 2018

Zdroj: Štatistický úrad SR

78 327 obyvateľov
53 % žien
47 % mužov

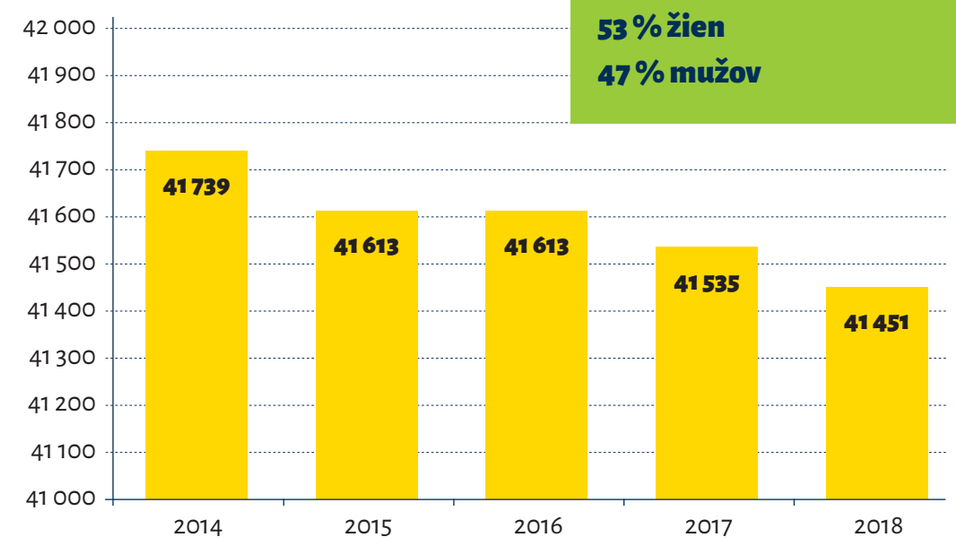

Počet žien v Banskej Bystrici za posledných päť rokov má **klesajúcu tendenciu**, je to dané aj celkovým poklesom počtu obyvateľov v meste, ktorý je spôsobený najmä migráciou do okolitých obcí.

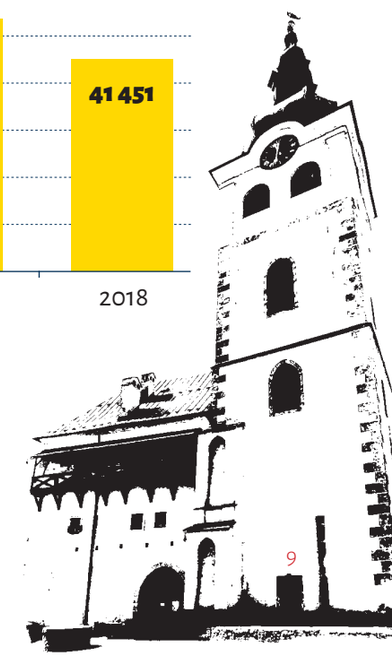

PRIEMERNÝ VEK ŽIEN
V MESTE BANSKÁ BYSTRICA

Priemerný vek žien v meste Banská Bystrica bol v roku 2018 **44,69**. Pre porovnanie priemerný vek mužov bol v roku 2018 41,23.

Priemerný vek žien v meste Banská Bystrica má stúpajúcu tendenciu.

PRIEMERNÝ VEK ŽIEN V MESTE BANSKÁ BYSTRICA ZA POSLEDNÝCH PÄŤ ROKOV

ROK	2014	2015	2016	2017	2018
Priemerný vek	43,49	43,81	44,09	44,39	44,69

Zdroj: Štatistický úrad SR

VEKOVÉ ZLOŽENIE ŽIEN V MESTE BANSKÁ BYSTRICA

POČET ŽIEN V MESTE BANSKÁ BYSTRICA V ROKU 2018 PODĽA VEKOVÝCH SKUPÍN

Zdroj: Štatistický úrad SR

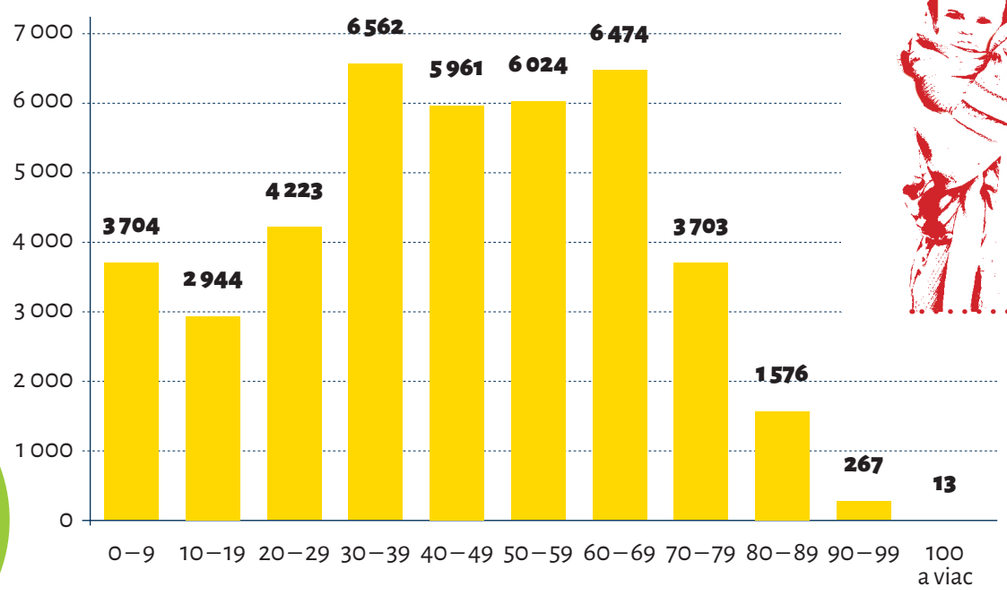

Najväčšiu skupinu žien v meste Banská Bystrica tvoria ženy **vo veku 30 až 39 rokov**, následne ženy vo veku 60 až 69 rokov.

PÔRODNOSŤ, ÚMRTNOSŤ, MIGRÁCIA
V MESTE BANSKÁ BYSTRICA

V roku 2018 sa v Banskej Bystrici **narodilo 793** živonarodených **detí**, z toho 364 detí ženského pohlavia (46 %) a **zomrelo 724 občanov**, z toho 357 žien (49 %). V roku 2018 **prisťahovalo 991 občanov**, z toho 558 žien (56 %) a **odsťahovalo sa 1259** občanov, z toho 679 žien (54 %).

Zdroj: www.banskabystrica.sk

PRÁCA ŽIEN
V OKRESE BANSKÁ BYSTRICA

Priemerná mesačná mzda bola v roku 2017 v okrese Banská Bystrica **1075 EUR**.

Priemerná mesačná mzda žien v okrese Banská Bystrica má stúpajúcu tendenciu. Oproti mužom je priemerná mesačná mzda žien v okrese Banská Bystrica nižšia o 227 Eur, pričom tento rozdiel je od roku 2013 najvyšší.

PRIEMERNÁ MESAČNÁ MZDA ŽIEN V OKRESE BANSKÁ BYSTRICA (2013 – 2017)

ROK	2013	2014	2015	2016	2017
Priemerná mzda (EUR) ženy	780	847	863	917	973
Priemerná mzda (EUR) muži	966	1 047	1 062	1 086	1 200
Rozdiel	186	200	199	169	227

Zdroj: Štatistický úrad SR

NEZAMESTNANOSŤ ŽIEN
V OKRESE BANSKÁ BYSTRICA

MIERA EVIDOVANEJ NEZAMESTNANOSTI ŽIEN V OKRESE BANSKÁ BYSTRICA ZA POSLEDNÝCH PÄŤ ROKOV

Zdroj: Štatistický úrad SR

Miera evidovanej nezamestnanosti žien v okrese Banská Bystrica má klesajúcu tendenciu.

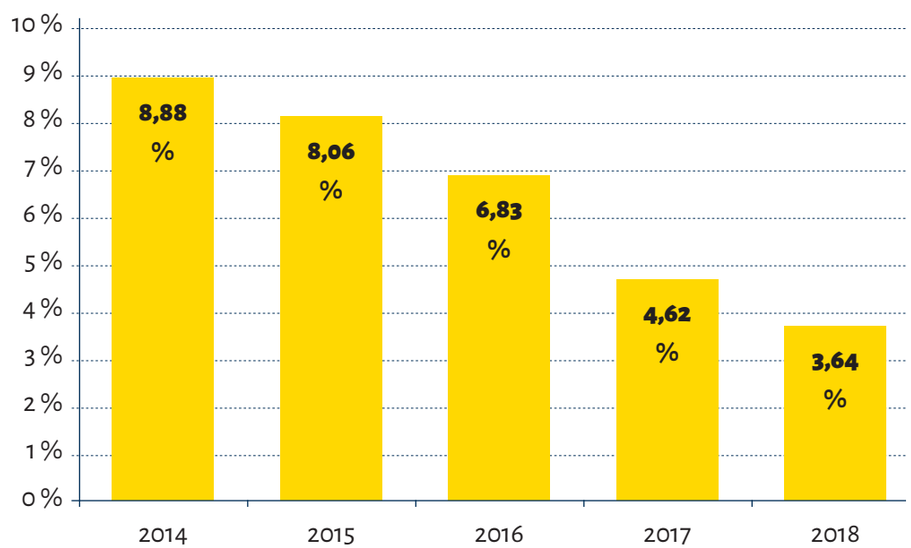

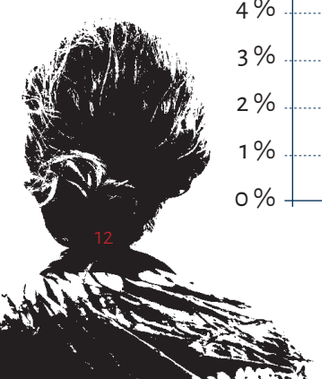

NÁRODNOSŤ ŽIEN
V MESTE BANSKÁ BYSTRICA

Najväčší počet žien v meste Banská Bystrica bol **slovenskej národnosti**, nasledujú ženy u ktorých nebola zistená národnosť a následne skupiny žien s rôznou národnosťou.

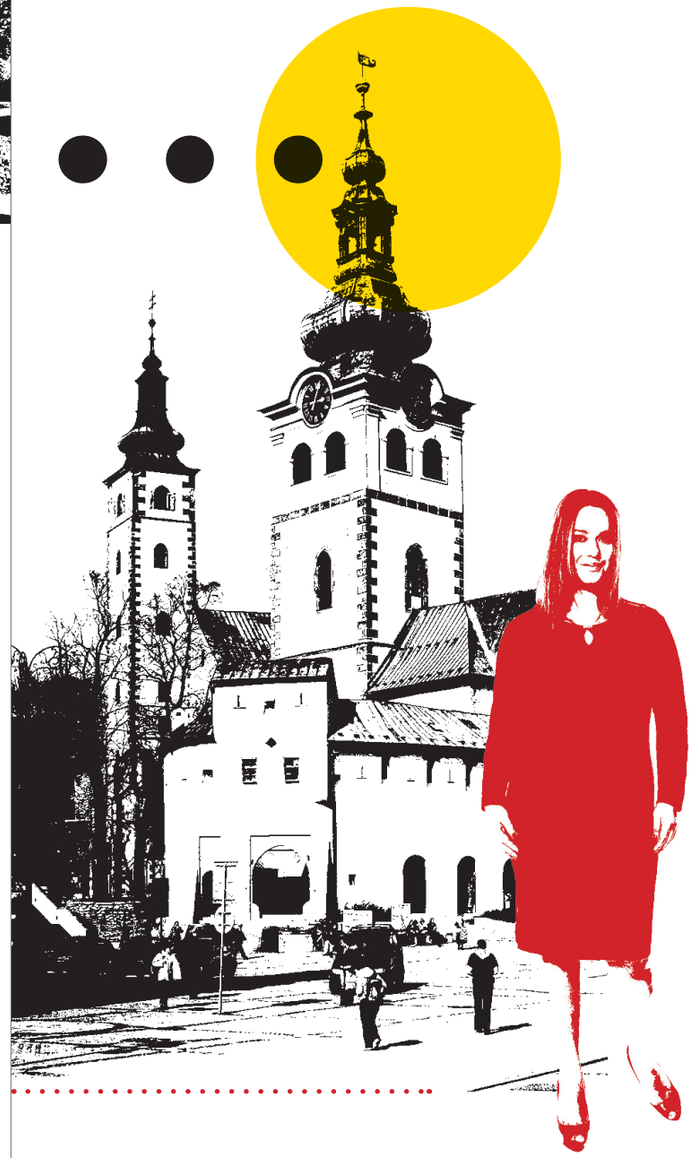

NÁRODNOSŤ ŽIEN V MESTE BANSKÁ BYSTRICA

NÁRODNOSŤ	počet žien
Slovenská	51 294
Česká	484
Rómska	302
Maďarská	222
Ruská	93
Poľská	76
Ukrajinská	60
Nemecká	44
Moravská	38
Rusínska	28
Rumunská	17
Vietnamská	14
Bulharská	11
Rakúska	10
Židovská	6
Grécka	3
Iná a nezistená	5 295

Zdroj: Štatistický úrad SR

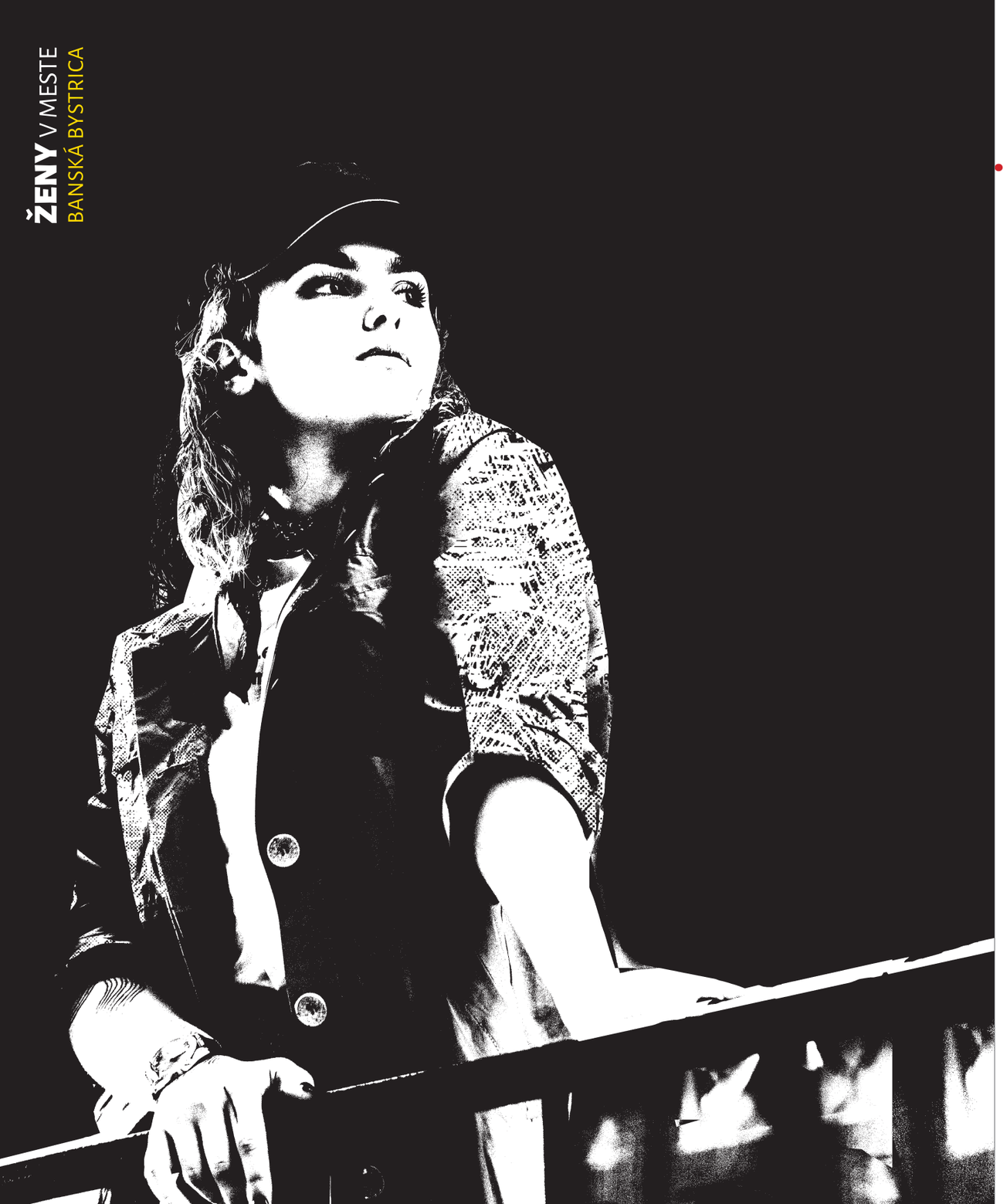

Participácia, voľný čas, dôvera a sociálne siete

Údaje ktoré uvádzame v tejto časti správy, vychádzajú z výsledkov výskumu realizovaného v roku 2016.

Jednotlivé spôsoby participácie sa pritom týkajú posledných 12 mesiacov (zber údajov prebiehal novembri 2016).

PARTICIPÁCIA ŽIEN
V MESTE BANSKÁ BYSTRICA

SPÔSOBY PARTICIPÁCIE ŽIEN
V MESTE BANSKÁ BYSTRICA

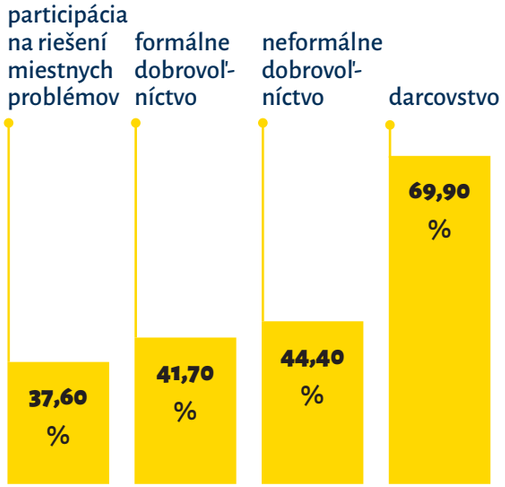

Najčastejším spôsobom participácie žien v meste Banská Bystrica je darcovstvo.

N = 338; zdroj: výsledky výskumu o kvalite života v meste Banská Bystrica z roku 2016

Do riešenia problémov v miestnej komunite sa v Banskej Bystrici zapojilo **37,6 % žien**. Najčastejšou formou tejto participácie bola pomoc pri organizovaní petície a kontaktovanie mestského úradu.

FORMY PARTICIPÁCIE ŽIEN NA RIEŠENÍ PROBLÉMOV V MIESTNEJ KOMUNITE

SPÔSOBY PARTICIPÁCIE	%
Pomoc pri organizovaní petície	13,3
Kontaktovanie mestského úradu	12,7
Účasť v miestnej skupine pre riešenie problému	10,9
Účasť na protestnom zhromaždení	10,1
Účasť na verejnej diskusii k riešeniu problému	8,3
Kontaktovanie miestnej organizácie	6,2
Kontaktovanie poslanca mestského zastupiteľstva alebo primátora	6,2
Napísanie článku do miestnych novín	2,4

N = 338; zdroj: výsledky výskumu o kvalite života v meste Banská Bystrica z roku 2016

Do dobrovoľníckych aktivít vykonávaných v prospech alebo prostredníctvom nejakej organizácie sa zapojilo 41,7 % žien v meste Banská Bystrica. Aspoň raz za mesiac a častejšie vykonávalo formálne dobrovoľnícke aktivity 44,4 % z aktívnych dobrovoľníčok. Neformálnu dobrovoľnícku pomoc vykonávalo 44,1 % žien, z toho pravidelne, t.j. aspoň raz za mesiac 56,1 %.

Na dobročinný alebo verejnoprospešný účel jednotlivcovi alebo organizácii darovalo finančné prostriedky podľa výsledkov výskumu v roku 2016 v posledných 12 mesiacoch 69,9 % žien.

Významné rozdiely v miere participácie medzi mužmi a ženami sme ani v jednom spôsobe nezaznamenali. Významný rozdiel bol iba v miere účasti žien v miestnej skupine pre riešenie problému (10,9 % žien oproti 6,4 % mužov) a účasti na protestnom zhromaždení (10,1 % žien v porovnaní s 5,7 % mužov). Tieto dve formy zapojenia sa využívajú ženy významne, častejšie ako muži.

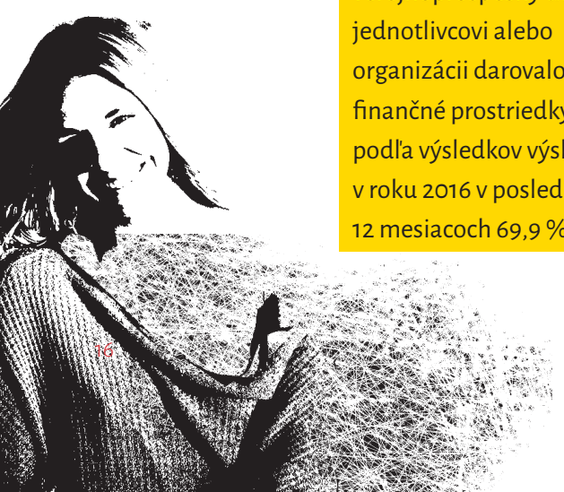

DÔVERA BYSTRICKÝCH ŽIEN

V oblasti dôvery k jednotlivým subjektom ako je napríklad škola, polícia, mestský úrad a pod. sme zaznamenali rozdiel v miere dôvery medzi mužmi a ženami pri dvoch subjektoch. Ženy významne menej dôverujú politikom a vláde ako muži.

Podľa výsledkov výskumu z roku 2016 ženy v meste Banská Bystrica významne viac dôverujú iným ľuďom ako muži.
Na otázku: „Myslíte si, že väčšina ľudí by sa Vás pokúsila podviesť, keby mali príležitosť alebo by sa snažili správať poctivo?“ až 40,5 % žien oproti 32,2 % mužov odpovedalo, že by sa snažili správať poctivo.

VOĽNÝ ČAS BYSTRICKÝCH ŽIEN

V oblasti trávenia voľného času sme zaznamenali medzi mužmi a ženami v meste Banská Bystrica najviac rozdielov. Ženy sa najčastejšie vo voľnom čase venujú sledovaniu televízie, čítaniu, stretávaniu sa s kamarátmi a kamarátkami. Tieto aktivity pritom ženy vykonávajú významne častejšie ako muži.

K významne častejšie vykonávaným aktivitám vo voľnom čase patria u žien v meste Banská Bystrica aj aktivity spojené s kultúrnym vyžitím, na druhej strane aktívny šport, návšteva športových podujatí a pohostinstiev je významne častejšou voľnočasovou aktivitou mužov.

AKTIVITY VO VOĽNOM ČASE

AKTIVITA	ženy	muži	rozdiel
Pozeranie televízie	70,4	60,2	•
Čítanie tlače, časopisov, kníh	69,8	55,7	•
Stretávanie sa s kamarátmi/kamarátkami	66,9	54,9	•
Počúvanie rádia, hudby	64,5	60,2	
Trávenie času s rodinou a partnerom/partnerkou	60,1	51,1	•
Komunikácia a vyhľadávanie informácií na internete	56,5	51,9	
Navštevovanie kultúrnych akcií a podujatí	47,9	35,2	•
Navštevovanie múzeí, galérií, kina, divadla	44,1	30,7	•
Turistika, výlety do prírody	42	34,8	
Chodenie do reštaurácie	39,9	35,2	
Aktívny šport	25,4	37,9	•
Chodenie do pubov, klubov, na diskotéky	24,6	34,1	•
Navštevovanie športových podujatí	20,1	34,1	•

N = 602; zdroj: výsledky výskumu o kvalite života v meste Banská Bystrica z roku 2016

BANSKOBYSTRICKÉ ŽENY **NA SOCIÁLNYCH SIEŤACH**

Zaujímavý rozdiel medzi ženami a mužmi sme zistili aj v oblasti ich sociálnych sietí. Aj keď pri oboch skupinách rodina a príbuzní predstavujú najvýznamnejšie skupiny, s ktorými sú respondenti a respondentky v kontakte, pre ženy je táto skupina dôležitou častejšie. Na druhej strane muži za dôležitú skupinu označili významne častejšie susedov.

DÔLEŽITÍ ĽUDIA V KONTAKTE

SOCIÁLNE SKUPINY	ženy	muži	rozdiel
Rodina a príbuzní	97,9	93,2	•
Priatelia	81,4	75,4	
Súčasní kolegovia alebo spolužiaci	36,7	33	
Susedia	21,6	29,2	•
Bývalí kolegovia alebo spolužiaci	13,9	11	

N = 602; zdroj: výsledky výskumu o kvalite života v meste Banská Bystrica z roku 2016

Vnímané problémy a výzvy žien

V tejto časti správy prezentujeme **výstupy zo zrealizovaných fokusových skupín**. Prezentujeme to, ako samé ženy vnímajú problémy a výzvy v meste Banská Bystrica. V jednotlivých skupinách participantky pomenovali rôzne problémové okruhy. Ich prehľad uvádzame v nasledujúcej tabuľke.

PREHĽAD OBLASTÍ AKTUÁLNYCH PROBLÉMOV A VÝZIEV Z POHĽADU ŽIEN V BANSKEJ BYSTRICI

OBLASŤ	aktívne ženy	chudobné ženy	cudzinky	mamičky	rómske líderky	seniorky	zamest. ženy
Diskriminácia	x	x	x	x	x		x
Nárast extrémizmu a radikalizácie spol.	x	x			x		x
Participácia	x			x		x	x
Voľný čas	x		x	x		x	
Infraštruktúra	x			x		x	
Urbanizmus	x			x		x	
Zeleň a separácia odpadu	x			x			
Chudoba a nezamestnanosť		x			x		
Výzvy modernej doby	x			x			x
Sociálne služby				x	x	x	x

Ako je možné vidieť v tabuľke, existujú problémové okruhy, ktoré sú spoločné viacero skupín žien. Pri jednotlivých problémových okruhoch uvádzame vždy konkrétne pomenované výzvy.

DISKRIMINÁCIA

Problém diskrimácie ženy identifikovali **vo všetkých fokusových skupinách**, okrem skupiny senioriek. Pociťované oblasti alebo prejavy diskriminácie boli ženami opisované rôzne.

Ženy sa stretávajú s diskrimináciou na základe rodu, ale aj na základe veku a národnosti, a to v rôznych oblastiach, najmä v oblasti verejného života, práce, ale tiež vzdelania a bývania.

KONKRÉTNE SKÚSENOSTI S DISKRIMINÁCIOU DOKUMENTUJÚ TIETO PREJAVY:

- podceňovanie a nedocenenie žien,
- nevnímanie vedomostí a skúseností žien ako rovnocenných;
- ženy ako osoby nie sú vnímané ako rovnocenné;
- prehliadanie žien, ktoré sú samostatne zárobkovo činné osoby;
- nedocenenie žien v súvislosti s materstvom a starostlivosťou o deti;
- nízka akceptácia matiek, ktoré sa „vymykajú štandardu“, napríklad chcú zostať s deťmi doma dlhšie alebo na druhej strane idú do práce po pol roku materskej dovolenky;
- nedostatočné formálne ocenenie žien zo strany mesta;
- nedostatočné zastúpenie žien vo vedúcich pozíciách;
- diskriminácia na základe etnika – v oblasti spoločenského a verejného života, trhu práce, vzdelávania i zabezpečenia bývania;
- rodová diskriminácia na trhu práce, a to najmä v súvislosti s materstvom;
- diskrimináciu vo vzťahu k odlišnej národnosti zažívajú aj cudzinky žijúce v meste.

NÁRAST EXTRÉMIZMU A RADIKALIZÁCIE SPOLOČNOSTI

Špecifikom je, že tento **problém ženy vnímajú ako výrazný** práve v meste Banská Bystrica.

Rómske ženy sa necítia bezpečne, pociťujú strach o seba, aj o svoje deti a rodiny. Rasizmus negatívne ovplyvňuje aj účasť rómskych žien na spoločenskom a kultúrnom živote v meste.

PARTICIPÁCIA

Mesto z pohľadu žien nevytvára podmienky k účasti verejnosti na plánovaní a rozhodovaní o tom, čo sa deje v meste. Vo vzťahu k podpore participácie môžeme identifikovať ako problematicky vnímané postoje samotných predstaviteľov mesta k participácii, ktoré sa následne prejavujú v tom, že **mesto nevyužíva dostatočne možnosti pre participáciu** občanov a nezohľadňuje dostatočne potreby žien.

V OBLASTI PARTICIPÁCIE ŽENY POMENOVALI TIETO VÝZVY:

- spochybňovanie participatívneho plánovania;
- uberanie vážnosti laickej verejnosti, názor občanov mesto neberie ako dôležitý;
- nevhodná komunikácia voči občanom;
- obmedzené možnosti účasti na rokovaniach mestského zastupiteľstva pre pracujúcich občanov a občianky;
- nezapájanie širšej verejnosti do mestského plánovania;
- nízka miera informovanosti o zámeroch mesta;
- nedostatočné zapojenie univerzity do života mesta a riešenia konkrétnych výziev v meste.
- nevyužitý potenciál, ktorý v meste existuje;

VOĽNÝ ČAS

V OBLASTI VOĽNÉHO ČASU RIEŠIA ŽENY TIETO TÉMY:

- finančná náročnosť športov pre rodičov detí;
- v oblasti športu sa kladie dôraz na výkon;
- nedostatok možností na rekreačné športovanie detí a multifunkčných ihrísk pre viaceré generácie;
- chýba viac kultúrnych podujatí a príležitostí v meste;
- chýba kultúrny dom.

INFRAŠTRUKTÚRA A DOPRAVA

TU SME ZARADILI TIETO IDENTIFIKOVANÉ PROBLÉMY:

- nedostatky v cyklotrasách, napríklad chýbajúce cyklotrasy na určitých úsekoch, neexistuje prepojenie na trase Fončorda – Európa – Point – Centrum a cyklotrasy nereflektujú potreby ľudí;
- komplikovaná dopravná situácia na niektorých bodoch;

- nedostatky vo fungovaní mestskej hromadnej dopravy, ako neplnenie cieľov v oblasti rozvoja MHD, neefektívne zmeny v grafikone a nízka frekvencia spojov, neefektívne prepojenie mestskej hromadnej dopravy v nadväznosti na vlakové spojenia;
- nedostatočné služby v oblasti cestovného ruchu v meste.

URBANIZMUS

V TEJTO OBLASTI ŽENY IDENTIFIKOVALI NASLEDUJÚCE VÝZVY:

- neefektívne plánovanie rozvoja mesta;
- neefektívne protipovodňové opatrenia;
- nedokončené chátrajúce staveniská v meste;
- mesto nevytvára podmienky pre spokojný život;
- neprispôsobenie prístupu do verejných inštitúcií znevýhodneným skupinám;

Ženy majú pocit, že v meste nežijú taký spokojný život ako by mohli žiť a na niektoré miesta v meste ani nechodia, pretože im to spôsobuje stres.

Ženy vnímajú, že pri plánovaní v meste nie sú dostatočne brané do úvahy potreby samotných žien.

ZELEŇ V MESTE A ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

ZELEŇ V MESTE A ŽIVOTNÉ PROSTREDIE ZHRNULA TIETO IDENTIFIKOVANÉ PROBLÉMY:

- nízka orientácia na zeleň v meste;
- výrub drevín meste;
- nedostatočný počet zelených plôch;
- nedostatočné podmienky pre separáciu odpadu.

CHUDOBA A NEZAMESTNANOSŤ

Problém chudoby a nezamestnanosti definovali Rómske líderky a chudobné ženy. Oba tieto **problémy sú navzájom úzko prepojené** a zároveň súvisia s problémom diskriminácie rómskych žien na trhu práce.
S nezamestnanosťou sa taktiež spája nízke sebavedomie rómskej ženy a nevedomosť žien o iných odvetviach, v ktorých by sa mohli uplatniť.

Príčinu chudoby vnímajú ženy najmä v ťažšej uplatniteľnosti na trhu práce. Pre takéto skupiny žien je v meste málo pracovných príležitostí, čo spôsobuje, že ženy sa ocitajú v kruhu nezamestnanosti a chudoby.

VÝZVY MODERNEJ DOBY

V tomto okruhu prelínajú pozitíva a negatíva modernej spoločnosti a ich vplyv na život žien.

Nárast informačných technológií vnímali veľmi pozitívne vo vzťahu k možnostiam práce, nakoľko umožňujú pracovať z domu.
Na druhej strane táto skutočnosť spôsobuje aj istú **sociálnu izolovanosť žien**. Súčasnú dobu vnímajú ako rýchlu oproti minulosti.
Množstvo príležitostí sa však pre mnohých stáva aj výzvou nakoľko spôsobujú často stres a zhon.
Ďalším negatívnym javom súčasnej doby je **nárast ženského alkoholizmu**.

Naopak vyzdvihujú nové príležitosti, ktoré vznikajú v Banskej Bystrici, a to je napríklad množstvo diskusií, workshopov, spoločenských akcií a nových projektov.

OSOCIÁLNE A PODPORNÉ SLUŽBY

Ženy pociťujú **potrebu zabezpečenia služieb pre starších ľudí**, ktoré by im pomohli v starostlivosti o nich, ale aj riešili **osamelosť starších žien a ich izolovanosť, nedostatky vo fungovaní komunitných centier na území mesta**, ktoré sú priamo určené cieľovej skupine Rómov. Ženy vnímajú, že existujúce centrá sú uzatvorené a nedostupné. Mamičky pomenovali ako problém **nedostatočnú podporu pre budovanie a fungovanie materských centier**.

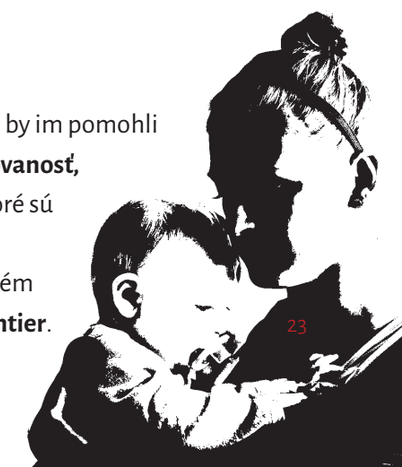

Riešenia

V diskusiách so ženami **sme sa zamerali aj na identifikáciu riešení, ktoré sme stručne zhrnuli v tabuľke**.
V niektorých problémových okruhoch neboli špecifikované riešenia, ale nakoľko okruhy sa prelínajú, niektoré riešenia je možné využiť pre viaceré identifikované problémy a výzvy.

PROBLÉMOVÉ OKRUHY A ICH RIEŠENIA

PROBLÉMOVÝ OKRUH	RIEŠENIE
DISKRIMINÁCIA	• udržiavať ženskú solidaritu • scitlivovanie v oblasti rodovej problematiky na školách • ukazovanie pozitívnych stránok nediskriminácie pre všetkých • väčší počet silných rómskych organizácií • prezentovanie úspešných žien, pričom úspech nemusí byť len v zamestnaní, ale aj v oblasti dobrovoľníctva a pod. • kampaň zameraná na prezentovanie prínosov materstva v oblasti rozvoja zručností žien • naučiť sa komunikovať rodové témy a reagovať na diskriminačné prejavy
NÁRAST EXTRÉMIZMU A RADIKALIZÁCIA SPOLOČNOSTI	• vzdelávacie programy na zvyšovanie tolerancie medzi majoritou a minoritou

PARTICIPÁCIA

- zmena „nastavenia“ zamestnancov mesta k svojej práci, aby ju vnímali ako službu občanom
- neskorší začiatok rokovaní mestského zastupiteľstva
- konzultácie potrieb obyvateľov s mestom a kompetentnými orgánmi
- prizývanie žien do diskusií a rozhodovania
- informovanosť o plánovacích procesoch a rozhodnutiach mesta
- priame vyjadrenie úcty, rešpektu a ocenenia
- využitie potenciálu odborníkov a odborníčok v meste
- zvýšiť počet žien v mestskom zastupiteľstve
- protest, štrajk
- naučiť sa adekvátne reagovať na prejavy podceňovania
- naučiť ľudí písať sťažnosti
- aktívne využitie potenciálu seniorov a senioriek v meste
- aktívnejšie zapojenie univerzity – študentov a študentiek aj učiteľov a učiteliek do riešenia výziev v meste

INFRAŠTRUKTÚRA

- služba na objednanie a dovezenie kníh
- identifikovať špecifické potreby rôznych skupín v meste (nap. ľudí so zdravotným obmedzením) a brať ich do úvahy pri plánovaní aktivít a rozvoji mesta

ZELEŇ A SEPARÁCIA ODPADU

- výsadba zelene a stromov
- revitalizácii zelených plôch v meste
- vytvárať reálne možnosti pre separáciu odpadu v centre mesta

CHUDOBA A NEZAMESTNANOSŤ

- aktivity zamerané na posilňovanie sebavedomia žien
- využívať ženy ako príklady pre svoje deti a okolie
- zakladať rómske organizácie
- rómsky asistenti učitelia a školách
- terénni sociálni pracovníci v komunitách
- zriaďovanie sociálnych podnikov pre rómske ženy
- založenie „čiernej“ študentskej organizácie, ktorá bude už u detí pestovať potenciál a zvyšovať sebavedomie na svoju vlastnú etnicitu
- lepšie oboznámenie rómskych žien o existencii Centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Banskej Bystrici (CPPPaP), kde môžu riešiť problémy s deťmi aby nemuseli všetko riešiť a zvládať samé

SOCIÁLNE A PODPORNÉ SLUŽBY

- otvorenie komunitných centier v meste pre Rómov – inšpirácia komunitným centrom vo Zvolen
- budovanie podporných služieb
- využívanie potenciálu študentstva v meste
- podpora fungovania materských centier v každej časti mesta

ŽENY V MESTE BANSKÁ BYSTRICA

Vydala: Komunitná nadácia Zdravé mesto Banská Bystrica, 2019
Autorky: Alžbeta Brozmanová Gregorová, Michaela Šavrnochová
Grafika: Ingrid Krajčovičová, Grafické štúdio Inak
Fotografie: Gabriela Birošová
Unsplash – voľne použiteľné fotografie

ISBN 978-80-570-1204-7

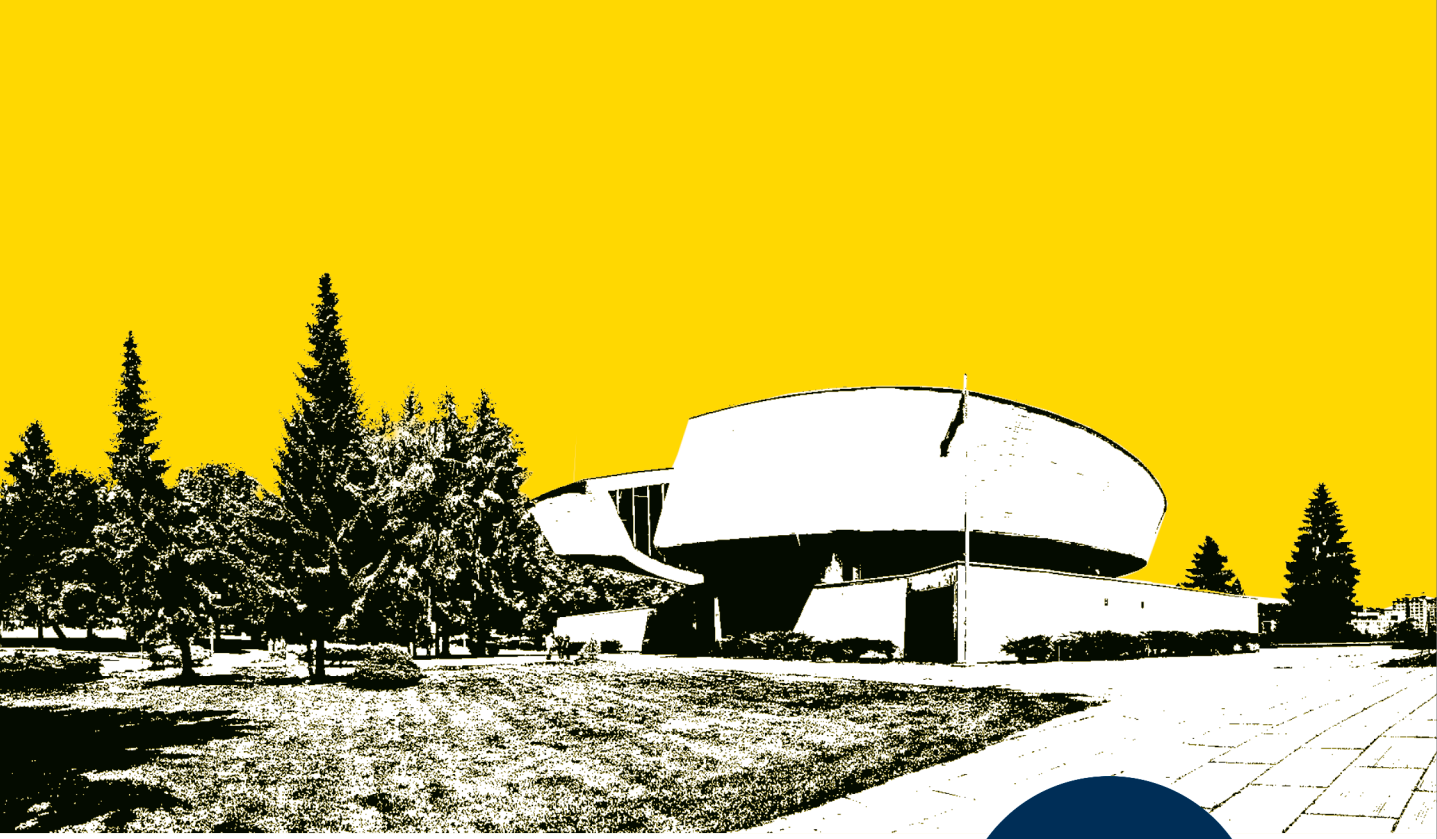

Podporené C.S.Mott Foundation v rámci programu Global Challenges Local Solutions (Globálne výzvy lokálne riešenia), ktorý manažuje Akadémia pre rozvoj filantropie v Poľsku.

GCLS

PEDAGOGICKÁ FAKULTA UNIVERZITY MATEJA BELA

9 788057 012047

KOMUNITNÁ NADÁCIA ZDRAVÉ MESTO

Komunitná nadácia Zdravé mesto
Komenského 21
974 01 Banská Bystrica
www.knzm.sk